

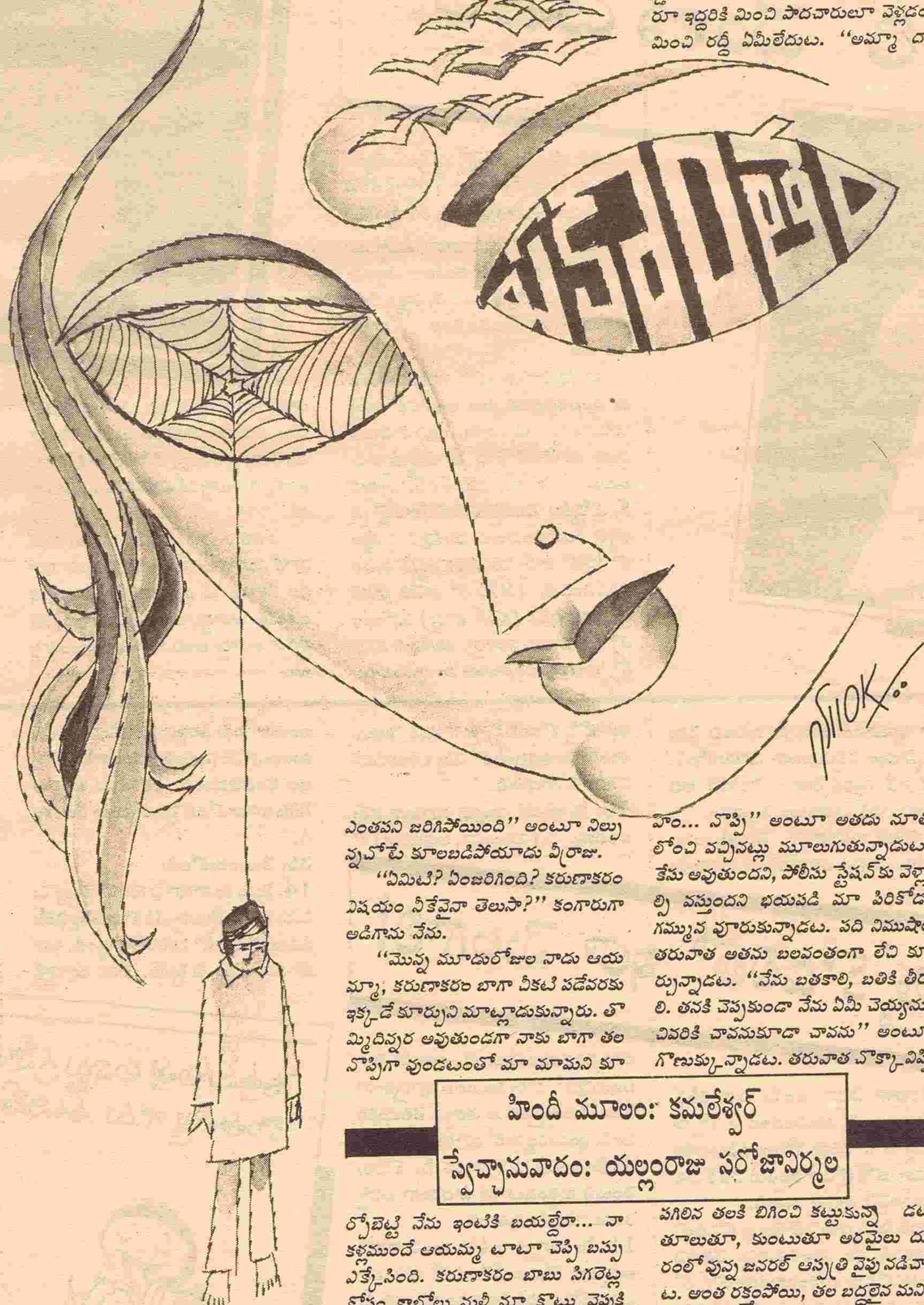
“అరె! అదేమిటి మీరా! అలా చేస్తున్నావు? అతను మీ భర్త కాదుకదా...”
 “భర్త అని ఎవరన్నారు?”
 “మరి స్నేహితుడే కోసం...”
 “అయినా నాకు స్నేహితుడు అనిమాత్రం ఎవరంటున్నారు?”
 “మరి...”
 “అయినా నా శరీరంలో ఒకభాగం, నా మనస్సుకు ఒక చైతన్యం, నా అంతరాత్మకు ఒక ఆలంబన...”
 ఆ తరువాత మీరా మళ్ళీ పూలు పెట్టుకోవడంకానీ, కాటుక దిద్దుకోవడంకానీ చేసు చూడలేదు. అప్పుడప్పుడూ కనబడుతూండే ఒంటరిగానూ, స్నేహితురాలైనట్లుగానూ... నన్ను చూడగానే పలకరింపుగా నవ్వేది. ఆ నవ్వులో చెప్పలేని వెలితి కొట్టవచ్చినట్లు కనబడుతుండేది. మీరాని చూడగానే నాకు కరుణ గుర్తుకు వచ్చేవాడు. ఒక కంచంలో తినకపోయినా, ఒక మంచంలో పడుకోకపోయినా ఇద్దరం ప్రాణ స్నేహితులం. వాడు గుర్తుకురాగానే మనస్సు గతంలోకి చూస్తూ బాధగా మూలుగుతుంది.
 ఆరోజు ఆఫీసు అయిన తరువాత ఇద్దరం బస్సుకోసం ఎదురుచూస్తూ స్టాప్‌లో నిలుచున్నాం. పక్కనే కిలకలలాడుతూ నలుగురు అమ్మాయిలు. భుజాలకి బ్యాగులు తప్ప చేతుల్లో పుస్తకాలు లేవు. కాబట్టి వాళ్ళు స్టూడెంట్లు కాదు అని తేల్చుకున్నాం. ఏదో విషయం మీద తీవ్రంగా చర్చించుకుంటున్నారు. ఎప్పుడు వెళ్ళాడో ఏమో కరుణ కూడా మొహం ఎర్రగా చేసుకుని వాళ్ళతో చర్చలో తీవ్రంగా వాదిస్తున్నాడు. ఇంతలో బస్సు రావడంతో వాడిని నాతోబాటు లాక్కుని వెళ్ళిపోయాను.
 ఆ తరువాత ఆ నలుగురిలో ఒక అమ్మాయి... మీరాతో వీడికి పరిచయం బాగా పెరిగింది. వారానికి కనీసం రెండుసార్లు వాళ్ళు కలుసుకునేవాళ్ళు. దానికంటే కుండా మీరా కలుసుకునేవాళ్ళు చెబుతూండే వాడు కరుణ.
 “ఆ అమ్మాయిని చూస్తూంటే నీకంటే కొంచెం పెద్దదిలాగా అనిపిస్తోందిరా!”
 “అనిపించనీ!”
 “ఎన్నేళ్ళు?”
 “ఏమో ఎప్పుడూ అడగలేదు”
 “ఎంతమంది అక్కచెల్లెళ్ళు అన్నదమ్ములు?”
 “తెలియదు”
 “తల్లిదండ్రులున్నారా?”
 “అడగలేదు”
 “నాల్గది ఈ ఊరేనా లేకపోతే ఉద్యోగ రీత్యా ఇక్కడ ఉంటారా?”
 “ఏమో!”
 “పెళ్ళయిందా?”
 “అడగలేదు”
 “మెడవంక చూడలేదా?”
 “చూశాను”
 “మరి ఏమీ కన్పించలేదా?”
 “కన్పించింది”
 “ఏమిటి?”
 “మెడ”
 “వెదన జోకు తెయ్యకుండా నిజం చెప్పరా. మరి ఏమీ అడగకుండా, ఏమీ చూడకుండా ఏమిటిరా మీరు మాట్లాడుకునేది?”
 “జోతెడు విషయాలు. మీరెవరూ చూడలేనివి, నేను విడమర్చి చెప్పలేనివి”
 ఇలా సాగింది మా సంభాషణ. మీరా పేరెత్తగానే అతడి కళ్ళలో మెరుపు తప్పించి

విషయం ఇదమిద్దం అని నాకు తెలిసేది కాదు. చెప్పుకోదగ్గ విశేషమేమీ లేకుండానే కాలగర్భంలో మరొక ఏడాది కలిసిపోయింది.
 ఆరోజుల్లా కరుణాకరం నాకు అనబడలేదు. నాతో చెప్పకుండా ఊరికి వెళ్ళాడు. అంత అర్థంబుగా వెళ్ళినా ఒక్క కాగితం ముక్తైనా నాకు వదలి వెడతాడు తను ఫలానా చోటుకు వెడుతున్నట్లు. ఎక్కడికి వెళ్ళి పుంటాడు కనీసం ఆఫీసులో అయినా చెప్పకుండా. మరో రెండురోజులు గడిచాయి. నాకు కంగారు పుట్టింది. మీరాకి ఫోను చేశాను. మీరా రెండురోజుల కిందట ఏదో వర్కప్‌కు వెళ్ళినట్లు, మరో రెండురోజుల తరువాత వస్తున్నట్లు వాళ్ళు చెప్పారు. పిచ్చెక్కినట్లుంది.
 ఏంచేయాలా అని ఆలోచిస్తూ సాధారణంగా మీరా, కరుణాకరం కలుసుకునేచో

డంలా నేనూ కరుణాకరం, మీరా వీరాజు స్టాల్‌లోనే ట్రాగేవాళ్ళం. అవసరం అంటే ఒకటి రెండుసార్లు కరుణాకరం వందా, యాభై వీరాజుకి అప్పుగా కూడా ఇచ్చాడు.
 “కరుణాకరం బాబు రాలేదేం రఘుబాబూ! పూరెళ్ళారా” అంటూ ఆతంగా అడిగాడు.
 “లేదు మూడు రోజుల నుండి వాడి జాడేం తెలియడంలేదు” అన్నాను బాధగా.
 “అంటే... అంటే... అయ్యయ్యో

“ఇంతకీ...” సందేహంగా ఆ పేసాను నేను.
 “మరునటిరోజు నిద్రలేచగానే మా మామ ఆ కబురూ ఈ కబురూ మాట్లాడుతూ రాతి మా కొట్టుకి యాభై గజాల దూరంలో పెద్ద యాక్సిడెంట్ జరిగిందని చెప్పాడు. రాతి వాళ్ళు వెళ్ళే సమయానికి రోడ్డుమీద పెద్దగా రద్దీలేదు. దాంతో వాడు చెప్పిన కబురు విని నా గుండె గుభేలు మంది.”
 “ఏం చెప్పాడు మీ మామ. తొందరగా చెప్పు” కుది పేసాను వీరాజుని.
 “ఆ బాబు కరుణాకరంగారు కాకూడదనే నేను కోరుకుంటున్నాను. కొట్లో సిగరెట్టు కొనుక్కుని వెడుతున్న ఒక వ్యక్తిని ఎదురుగా వస్తున్న లారీ డీకొట్టింది. ఆర్తనాదం చేస్తూ ఆ వ్యక్తి పడిపోయాడు. లారీ ఆగకుండా వెళ్ళిపోయింది. అప్పుడు రోడ్డుమీద ఒకటి రెండూ వాహనాలు, ఒక రూ ఇద్దరికి మించి పాదచారులూ వెళ్ళడం మించి రద్దీ ఏమీలేదుట. “అమ్మా దా

జనరల్ అస్సెస్మెంట్ పరీక్షలు. ఎవరూ వివరంగా ఏమీ చెప్పలేకపోయారు. తరచితరచి అడగగా వాళ్ళలో ముసలి లోటీ కొన్ని వివరాలు చెప్పాడు.
 మూడురోజుల క్రితం రాత్రి పదకొండు గంటల సమయంలో తలబద్ధులైన ఒక యువకుడు అస్సెస్మెంట్ వచ్చాడు. గేటు దగ్గర అతను పడిపోయాడు. గేట్ మేనే సాయం లో డ్యూటీలో ఉన్న తోటిలు అతడిని వరండాలోకి చేర్చారు. నైట్ డ్యూటీ డాక్టర్ వచ్చి చూసి ఖంగుతిన్నాడు. అంతపెద్ద రెబ్బ తగిలి అతనిలా నడిచి వచ్చాడో అర్థం కాలేదు. ఏదీమైనా పోలీసులకి తెలియపర్చడం మంచిది అనుకుని వెంటనే పోలీసులకి ఫోను చేశాడు.
 అతను బాధగా మూలదంతో ఎవరో కాసిని నీళ్ళు అతడి ముఖం మీద చల్లారు. చల్లని నీటికి అతను కదిలి కళ్ళు తెరిచాడు. ఇంతలో డాక్టర్ బయటికి వచ్చాడు.
 “డాక్టర్... నా తల బద్ధమైంది... మా స్టున్నారుగా రక్తం ఎలా కారిపోతోందో ఆప రేషన్ థియేటర్ ఎక్కడ నేను బలకాలి... మీరాకి తెలియకుండా, మీరాకి చెప్పకుండా నేను వచ్చిపోను. తనకి చెప్పకపోవడమంటే ఆత్మద్రోహం చేసుకున్నట్లే... నాకు ఆపరేషన్ చెయ్యండి” అంటూ అతను లేవబోయాడు.
 డాక్టరు, నర్సులు ఇంకా అక్కడున్నవాళ్ళు కొద్దిగా మౌనమైపోయారు. పోలీసులు దాండ్ కేసు టేకప్ చేయడం డాక్టర్ కిష్టం లేదు. “మిరిక్కిలే పుండండి. నర్స్ ఆపరేషన్ కి రెడీ చెయ్యి” అంటూ మళ్ళీ ఫోను చేసేందుకు లోపలకు వెళ్ళాడు డాక్టర్.
 కూర్చోలేక అతడు గోడకి చేరిగిబడ్డాడు.
 పదినిముషాల్లో పోలీసులు వచ్చారు. డాక్టర్ పరిస్థితి వివరించాడు.
 “అతడిని ఆపరేషన్ థియేటర్ కి తరలించండి” అజ్ఞాపించాడు డాక్టర్. దగ్గరకు వెళ్లి ఎత్తబోయిన లోటీల చేతిలో తలవాలేళాడు ఆ యువకుడు. ఘెల్లుమనేందుకు ‘నా’ అన్నారెవరూ లేరు అతడి చుట్టుపక్కలేక్కడ.

ఎంతవని జరిగిపోయింది” అంటూ నిల్చున్నచోటే కూలబడిపోయాడు వీరాజు.
 “ఏమిటి? ఏంజరిగింది? కరుణాకరం విషయం ఏకేవేనా తెలుసా?” కంగారుగా అడిగాను నేను.
 “మొన్న మూడురోజుల నాడు ఆయన మ్యూ, కరుణాకరం బాగా చీకటి పడవరకు ఇక్కడే కూర్చుని మాట్లాడుకున్నారు. తొమ్మిదిన్నర అవుతుండగా నాకు బాగా తలనొప్పిగా వుండటంతో మా మామని కూ

హం... నొప్పి” అంటూ అతడు నూతిలోంచి వచ్చినట్లు మూలుగుతున్నాడుట. కేసు అవుతుందని, పోలీసు స్టేషన్ కు వెళ్ళాల్సి వస్తుందని భయపడి మా పిరికోడు గమ్మున పూరుకున్నాడు. పది నిముషాల తరువాత అతను బలవంతంగా లేచి కూర్చున్నాడు. “నేను బలకాలి, బతికి తీరాలి. తనకి చెప్పకుండా నేను ఏమీ చెయ్యను. చివరికి వాచనమకూడా వాచను” అంటూ గోణుక్కున్నాడు. తరువాత చొక్కావిప్పి

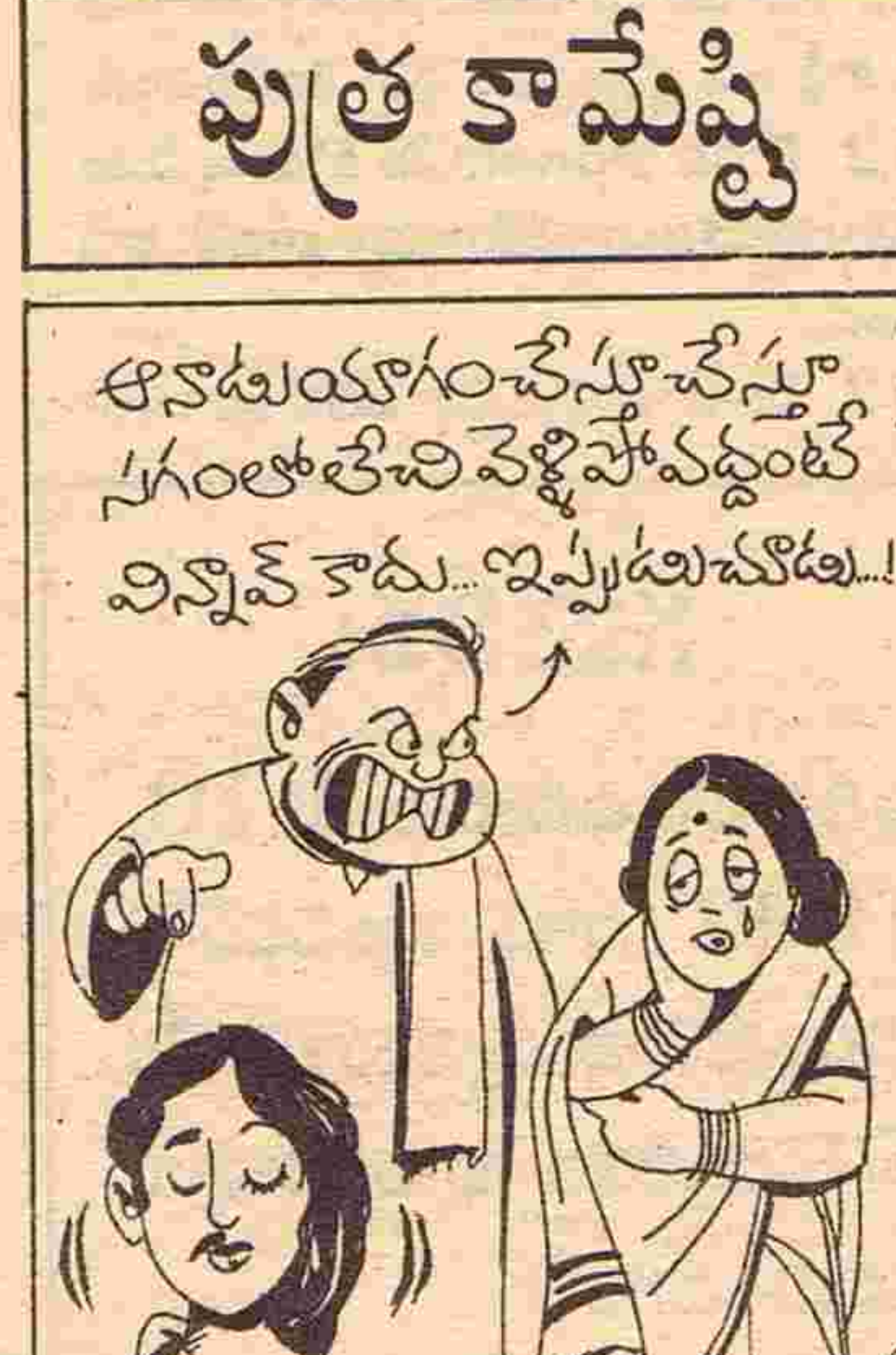
హిందీ మూలం: కమలేశ్వర్ స్వేచ్ఛానువాదం: యల్లంరాజు సరోజానిర్మల

రోజుల్లో నేను ఇంటికి బయల్దేరా... నా కళ్ళముందే అయ్యమ్మ బాబూ చెప్పి బస్సు ఎక్కేసింది. కరుణాకరం బాబు సిగరెట్ల కోసం కాబోలు మళ్ళీ మా కొట్టు వైపుకి వెళ్ళారు. తరువాత నేను ఇంటికి వెళ్ళిపోయాను” అన్నాడు ఆగిఆగి చెబుతూ.

పగిలిన తలకి బిగించి కట్టుకున్నా డబ. తూలుతూ, కుంటుతూ అరమైలు దూరంలో వున్న జనరల్ అస్సెస్మెంట్ వైపు నడిచాడు. అంత రక్తంపోయి, తల బద్ధమైన మనిషి అంతదూరం ఎలా నడిచాడో ఆయనకే తెలియాలి” అంటూ ముగించాడు వీరాజు.

ఎక్కడికిపోతున్నానంటే, బయలుదేరిన చోటికే అన్నట్లుంది మన బతుకు. మళ్ళీ మనం అయిదువేల సంవత్సరాలు వెనక్కి వెళ్ళిపోతున్నాం. “అన్నీ మన వేదాల్లోనే ఉన్నాయట” అన్నట్లు వేదకాలానికి పర్చుకొంటున్నాం. జనం ఇదేమీ అర్థంకాకుండా తెల్లమొహాలు చేసుకొని చూస్తున్నారు. మహిళా సంఘాలు గిగ్గోలు పెడుతున్నాయి. పోలీసులు, లాంఠికు పనిలేక మళ్ళీ లోకి వెళ్ళిపోయారు. అక్కడికి ఫోటోగ్రాఫర్లు వెళ్ళకూడదు. జర్నలిస్టు ఆర్ వాట్ అలాడే అని అమడ దూరంలోనే బోర్డు ఉంటుంది. ఎలాగైనా జర్నలిస్టులు కూపీలు లాగుతారని, అక్కడికి వచ్చినవాళ్ళు ఏ వారుతెరవకూడదని శాసించేశారు. పాపం ముఖ్యమంత్రి గారు కూడా అక్కడికేళ్ళి ప్రజాస్వామ్యం

వెక్కిరిస్తే చేసేదేమీ లేకుండా తిరిగివచ్చేశారు. ఇంతమంది ఇలా జాట్లు పేక్కుంటున్నా కేరళలో శ్రీశ్రీ రామకృష్ణ నాయర్ గారు మాత్రం ఇదేమీ పట్టించుకోకుండా, కొంగు ముడిచేసుకొని కొడుకుపుట్టాలని తాపత్రయ పడేవాళ్ళని మాత్రం సాధరంగా ఆహ్వానిస్తున్నారు. కొడుకు పుడతాడన్న గృహంబీ కూడా ఇస్తున్నాడు. ఇంతమాత్రం మన రామకృష్ణ నాయర్ చేస్తున్నదేమిటంటే— ఆ మ్యూయి అందంగా ఉన్నా కట్టుం ఇవ్వవలసిందే, అమ్మాయి ఉద్యోగం చేస్తున్నా కట్టుం ఇవ్వవలసిందే, చదువుకొన్నా కట్టుం ఇవ్వవలసిందే. ఆ మాత్రానికి అమ్మాయిల్ని ఎందుకుకుంటారు? ఎంచక్కా అబ్బాయిల్ని కంటే అందంగా లేకపోయినా, ఉద్యోగం చెయ్యకపోయినా, చదువుకోకపోయినా

కట్టుం దానిపైగా అది వస్తుంది వారికేక సలవిమభంగి. ఇవన్నీ ఉన్నాయనుకోండి. ఇక కట్టుమే కట్టుం. అందుకని ప్రజాభీష్టం కోసం ఆయన ‘పుత్రకామేష్టి’ యాగం చేస్తున్నారు. ఊరికి వస్తే ఉల్లిపొరని కూడా వదలని జనం, కట్టుం తెచ్చే కొడుకొస్తాడంటే ఊరుకుంటారు. అందుకే వేలాదిమంది తమకు కొడుకులు పుట్టే అవకాశం కలిగించమని అగ్నికేషన్లు పెట్టుకొన్నారు. యాగంలో పాల్గొనే వాళ్ళు రెండువేల రూపాయలు ప్రవేశ రుసుము చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. 225 మంది యాగకర్తలు దీన్ని నిర్వహిస్తారు. హోమానికి మూడు రెండు కిలోల నెయ్యి, ప్రసాదానికి పన్నెండువందల కిలోల నెయ్యి, మిగిలిన పనులకు నాలుగువందల ముప్పై రెండు కి

లోల నెయ్యి ఉపయోగిస్తారు. ఈ నెయ్యి ప్రసాదాన్ని తింటే గర్భం ధరిస్తారట. నెయ్యి తినడానికి ముందు అంటే యాగ సమయంలో దంపతులు ఒకరికొకటి ఒకరు చూస్తూ కూర్చోవాలట. అంతేకాదు ఒకరిమీద ఒకరికి విశ్వాసం కూడా ఉండాలట. అప్పుడే అయిపోతే. తిండి తక్కువ తినాలి. ఉల్లిపొరలు తినకూడదు. మగవాళ్ళు గడ్డం తీసెయ్యకూడదు. అంతే ఈ షరతులు పాటిస్తే చాలు మగబిడ్డ పుట్టడం ఖాయం. రోపం ఏంజరుగుతుందో బయటి ప్రపంచానికి తెలియకుండా ఉండడానికి యాగపథం మట్టూ తడిచుకు కడతారట. అయినా కట్టుం కోసమే కొడుకుల్ని కనేవాళ్ళు ‘కట్టు కామేష్టి’ యాగం చేస్తే ఇంకా మంచిది కదా!